

Dans la tradition biblique ou rabbinique, les animaux peuvent symboliser les nations ou des vertus religieuses (le lion, la force, le bouquetin, la persévérance, etc.)

L'alliance des morceaux

La symbolique des animaux

La première alliance conclue entre Dieu et Abraham se nomme « alliance des morceaux ». Le patriarche doit prendre des animaux spécifiques qui symbolisent la situation de l'exil d'Israël en Egypte, et les couper.

בראשית פרק טו

(ח) ויאמר אדני יקוק במה אדע כי אירשנה:
 (ט) ויאמר אליו קחה לי עגלה משלשת ועז משלשת ואיל משלש ותר וגוזל:
 (י) ויקח לו את כל אלה ויבתר אתם בתוך ויתן איש בתרו לקראת רעהו ואת הצפר לא בתר:
 (יא) וירד העיט על הפגרים וישב אתם אברם:
 (יב) ויהי השמש לבוא ותרדמה נפלה על אברם והנה אימה חשכה גדלה נפלת עליו:
 (יג) ויאמר לאברם ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה:
 (יד) וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי ואחרי כן יצאו ברכש גדול:
 (טו) ואתה תבוא אל אבתיך בשלום תקבר בשיבה טובה:

רש"י

ואת הצפור לא בתר - לפי שהאומות נמשלו לפרים ואילים ושעירים, שנאמר (תהלים כב יג) סבבוני פרים רבים וגו', ואומר (דניאל ח כ) והאיל אשר ראית בעל הקרנים מלכי מדי ופרס. ואומר (שם כא) והצפיר והשעיר מלך יון, וישראל נמשלו לבני יונה שנאמר (שה"ש ב יד) יונתי בחגוי הסלע, לפיכך בתר הבהמות רמז על האומות שיהיו כלין והולכין, ואת הצפור לא בתר רמז שיהיו ישראל קיימין לעולם:

רמב"ן

[...] הקדוש ברוך הוא לא עשה עמו כשאר האותות להראות לו אות או מופת בדבר נפלא, אבל בקש אברהם שידע ידיעה אמיתית שיירשנה ולא יגרום חטאו או חטא זרעו למנעה מהם, או שמא יעשו הכנענים תשובה ויקיים בהם רגע אדבר על גוי ועל ממלכה לנתוש ולנתוש להאביד ושב הגוי ההוא מרעתו ונחמתו על הרעה (ירמיה יח ז). והקדוש ברוך הוא כרת עמו ברית שיירשנה על כל פנים:

Genèse chapitre 15

8- Il répondit : "Dieu-Éternel, comment saurai-je que j'en suis possesseur?"

9- Il lui dit: "Prépare-moi une génisse âgée de trois ans, une chèvre de trois ans, un bélier de trois ans, une tourterelle et une jeune colombe."

10- Abram prit tous ces animaux, divisa chacun par le milieu, et disposa chaque moitié en regard de l'autre; mais il ne divisa point les oiseaux.

11- Les oiseaux de proie s'abattirent sur les corps; Abram les mit en fuite.

12- Le soleil étant sur son déclin, un torpeur s'empara d'Abram: tandis qu'une angoisse sombre profonde pesait sur lui.

13- Dieu dit à Abram: "Sache-le bien, ta postérité séjournera sur une terre étrangère, où elle sera asservie et opprimée, durant quatre cents ans.

14- Mais, à son tour, la nation qu'ils serviront sera jugée par moi; et alors ils la quitteront avec de grandes richesses.

15- Pour toi, tu rejoindras paisiblement tes pères; tu seras enterré après une vieillesse heureuse.

Rachi (Troyes 1040 -1105)

Mais il ne divisa point les oiseaux : Les nations sont symbolisées par la génisse, la chèvre et le bélier, comme il est dit (Ps 22, 13) « de nombreux taureaux m'entourent etc », de même en Daniel (8, 20) : « le bélier à cornes que tu as vu symbolise les rois de Médie et de Perse » et plus loin (ibid. 21) « le bouc, roi de Grèce ». Quant à Israël, il est comparé à la colombe comme il est dit (Cant des cant 2, 14) : « Ma colombe dans le creux du rocher ». C'est pourquoi Abraham coupa les animaux, allusion à la chute des empires, mais l'oiseau il ne le coupa point, allusion à la permanence d'Israël.

Ramban (dit Nahmanide : Gérone 1194 – Jérusalem 1270)

[...] Le Saint, béni soit-Il, ne lui montra pas un signe comme les autres signes qui relèvent du miracle. Mais Abraham désirait connaître d'une connaissance authentique qu'il hériterait de la terre, et qu'aucune faute de sa part ou de sa descendance n'empêcherait cette possession. Il voulut aussi être assuré que les Cananéens ne se repentiraient pas, car alors s'accomplirait le verset : « Parfois Je parle, à propos d'une nation ou d'un royaume, de déraciner, de démolir et de faire périr ; mais si cette nation contre laquelle J'ai parlé revient du mal qu'elle a fait, Je renonce au mal que Je pensais lui faire. » (Jérémie 18, 7 et 8). Et le Saint, béni soit-Il, contracta une alliance avec lui promettant qu'il en hériterait quoi qu'il arrivât.